

چکیدہ کتاب مکتب تفکیک

علامہ محمد رضا حکیمی

www.ketab.ir

چکیده کتاب مکتب تفکیک

تألیف: محمدرضا حکیمی

مقدمه و نظارت: حسین انصاری

چکیده نویسان: نرگس انصاری، زهرا فصیحی

ویراستار: سمیه ترکاشوند

انتشارات دلیل ما

چاپ اول: بهار ۱۳۹۰

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: نگارش

قیمت: ۱۲۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۹۷-۶۹۹-۶

آدرس: قم، خیابان معلم، میدان روح الله، پلاک ۶۵

تلفن و نمابر: ۷۷۴۴۹۸۸ - ۷۷۳۳۴۱۳ (۹۸۲۵۱+)

صندوق پستی ۱۱۵۳ - ۳۷۱۳۵

info@Dalilema.com

WWW.Dalilema.com (خرید از طریق سایت امکان پذیر است)

انتشارات دلیل ما

مراکز پخش:

۱) قم، انتهای خیابان صفاییه، بعد از کوچه شماره ۳۹، پلاک ۷۵۹،

طبقه دوم، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۷۷۳۷۰۱۱ - ۷۷۳۷۰۰۱

۲) تهران، خ انقلاب، فخرآزی، پلاک ۶۱، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱

۳) مشهد، چهارراه شهداء، ضلع شمالی باغ نادری، کوچه شهید خوراکیان،

مجمع تجاری گنجینه کتاب، طبقه اول، فروشگاه دلیل ما، تلفن: ۲۲۳۷۱۱۳-۵

سرشناسه: انصاری، نرگس

عنوان و پدیدآور: چکیده کتاب مکتب تفکیک تألیف محمدرضا حکیمی /

مقدمه و نظارت حسین انصاری؛ چکیده نویسان نرگس

انصاری، زهرا فصیحی؛ ویراستار سمیه ترکاشوند

موضوعات نشر: قم: دلیل ما، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۸۴ ص.

شابک: 978 - 964 - 397 - 699 - 6

یادداشت: فیفا

یادداشت: کتاب حاضر تلخیصی از کتاب "مکتب تفکیک"

اثر محمدرضا حکیمی است.

موضوع: مکتب تفکیک

موضوع: فلسفه اسلامی - دفاعیه ها و ردیه ها

شناسه افزود: فصیحی، زهرا، ۱۳۵۳ -

شناسه افزود: انصاری، حسین، مقدمه نویس

شناسه افزود: ترکاشوند، سمیه، ویراستار

شناسه افزود: حکیمی، محمدرضا، ۱۳۱۴ - مکتب تفکیک

رده بندی کنگره: ۱۳۸۹ الف ۷۷ م ۵۵/BBR

شماره رده دیویی: ۱۸۹/۱

شماره رده دیویی: ۲۲۶۱۱۷۲۰

مجموعه کتاب امروز ۲

چکیده کتاب: مکتب تفکیک

تألیف: علامه محمد رضا حکیمی

مقدمه و نظارت: حسین انصاری

چکیده نویسان: نرگس انصاری (شرعیاتی) - زهرا فصیحی

ویراستار: سمیه ترکاشوند

طرح جلد: وحید عباسی

تهیه شده در:

مجموعه فرهنگی امام صادق (ع) میبد

یزد، میبد، میدان هلال احمر

مجموعه فرهنگی امام صادق (ع)

تلفن: ۰۳۵۲-۷۷۵۲۷۰۰-۱

فهرست:

۷	سر آغاز
۱۵	الگاره نخستین
۱۶	تعریف مکتب تفکیک
۱۶	معارف یا شناخت حقائق
۱۷	اقسام معارف
۱۷	کوشش برای فهم و شناخت و آثار آن
۱۸	پیمودن راه بی‌رهبر
۱۹	اختلاف واقعیتی آشنا
۲۰	کوشش هادیان
۲۰	جریان شناختی
۲۱	فلسفه اسلامی و طرح کلی آن
۳۰	نقش تأویل
۳۲	ضرورت تفکیک
۳۴	اهمیت تدریس تاریخ آراء فلسفی و عرفانی و
۳۵	مرزبندی حقائق و اهمیت آن در شناخت
۳۶	چشم انداز والا
۳۷	مسائل تاریخی و علمی مکتب
۳۸	آفاق تحقیق
۴۰	خراسان، پرچمدار استقلال عقلی و اجتهاد شناختی
۴۱	ده مطلب
۴۱	مطلب اول

۴۲		مطلب دوم
۴۵		مطلب سوم
۴۶		مطلب چهارم
۴۷		مطلب پنجم
۵۰		مطلب ششم
۵۱		مطلب هفتم
۵۲		مطلب هشتم
۵۴		مطلب نهم
۵۷		مطلب دهم
۶۱		قدمت مکتب تفکیک
۶۲		توضیح
۶۳		عالمان تفکیکی
۶۴		سید موسی زر آبادی
۶۷		میرزا مهدی اصفهانی
۷۰		شیخ مجتبی قزوینی
۷۳		شیخ علی اکبر الهیان تنکابنی
۷۴		سید ابوالحسن حافظیان
۷۶		شیخ هاشم قزوینی (خراسانی)
۷۷		میرزا علی اکبر نوقانی
۷۸		شیخ غلامحسین محامی بادکوبه‌ای
۷۹		حاج میرزا جواد آقا تهرانی خراسانی
۸۰		شیخ محمد باقر ملکی

عالم‌ان فلسفه.

البته کتاب مکتب تفکیک استاد حکیمی به جهاتی با کتاب‌های دیگری که تا کنون در این باره نوشته شده است تفاوت‌های روشنی دارد. جامع‌نگری، به روز بودن زبان و شیوه پژوهشی، شیوه نگارش کتاب، نرم و معتدل بودن متن، منصفانه و مؤدبانه بودن کتاب، برخی از ویژگی‌های آن است.

هدف کتاب مکتب تفکیک، روشن ساختن این موضوع بسیار مهم و حیاتی است که معارف قرآنی، و علوم محمدی، و تعالیم اوصیائی، یا به تعبیر دیگر: «مکتب ثقلین» (اینی تارک فیکم الثقلین)، از کمال انسجام و غنای معارفی و استحکام ساختاری کامل برخوردار است. آن چنان که در چرخه‌های گوناگون زمان، از هر مکتب و مذهب، و فکر و فرقه، و فلسفه و عرفان بی‌نیاز است.

اکنون کتاب مکتب تفکیک، بخشی از رسالت خویش را ادا کرده و با زنده کردن «ذهنیت فطری» انسان، راهی نو برای «بازگشت به قرآن» را نشان می‌دهد و خوانندگان را به «فهم مستقل قرآنی» دعوت می‌کند.

برخی فلاسفه و اهل فضل و دانش، درباره کتاب مکتب تفکیک با عبارتهایی چون: مقاله‌ای حکیمانه، خواندنی‌ترین کتاب، دائرة المعارف، مقاله‌ای هدایتگر، یکی از اصیل‌ترین جریان‌های علوم اسلامی، پیشگام استقلال معرفت‌شناسی دین، الگوی برتر ادب نفس و ادب درس، و... اظهار نظر کرده‌اند.

همچنین افرادی از اهل مطالعه، و دانشمندان و استادان،

ضمن تأکید بر اهمیت و ضرورت طرح این بحث علمی و دینی، ادامه نشر این گونه مباحث را از طریق کتاب‌ها یا مقالات، خواستار شدند.

استاد حکیمی از چگونگی تفکیکی شدن خود تا نوشتن درباره تفکیک، گزارشی خواندنی دارد که کوتاه شده آن، چنین است:

اینجانب سال‌ها پیش در حوزه مشهد به خدمت عالم ربانی، متأله قرآنی، ناقد فلسفی آگاه، شیخ مجتبی قزوینی خراسانی رسیدم.

نخست دارای مذاق تفکیک نبودم. پس از چند سال ممارست در درس فلسفه ایشان، به ویژه نقد فلسفی شان، به نقد خالص و فنی فلسفی و فرق درس فلسفه اجتهادی و انتقادی با درس‌های تقلیدی و انتقالی نیز توجه یافتم.

در حقیقت آن درس‌ها «انتقادی» بودند نه فقط «انتقالی»، به همراه اجتهادی بسیار متین و پرجاذبه درباره مبانی فلسفی و عرفانی و...

پنج شنبه‌ها و جمعه‌ها به درس استاد ادیب نیشابوری ثانی می‌رفتم، از حدود ساعت ۸:۳۰ تا ۳ بعد از ظهر، بدون استراحت و غذا و همواره در حال یادداشت کردن درس... اما سیر روزگار ما را به محضر استاد استادان (شیخ مجتبی قزوینی) رساند، در آنجا محبت از آن سر بود....

حدود ۱۲ سال، صبح و عصر و گاه شب‌ها و بیشتر روزهای تعطیل مزاحم شیخ استاد بودم، بدین گونه به

«مکتب تفکیک» روی آوردم و به اندازه استعداد خود مبانی فلسفه تحقیقی، نقد فلسفی فلسفه و معارف غیر التقاطی قرآنی، حدیثی، تحقیقی و اجتهادی را فرا گرفتم. هر چه روزگار گذشت و تجربه آموختم، مطالعات و تحقیقاتم بیشتر شد و برخوردهایی با استادان گوناگون در معارف پیش آمد؛ سخنان دیگر را دیدم و مدارک و کتاب‌های زیادی در این رشته خواندم و با قرآن و تعالیم اهل بیت (ع) آشنایی عمیق‌تری یافتم. تاریخ سه قرن نخستین اسلام را پژوهیدم. در آن رخدادهای، به ویژه فلسفه ترجمه فلسفه، احوال و اهداف و عقاید مترجمان و خلفای بنی عباس اندیشیدم. هدف حذف علمی اهل بیت (ع) پس از حذف سیاسی را به روشنی دریافتم. در تاریخ چهار صد ساله پس از ملامت‌ها و نقدهای بزرگان بر آراء ایشان و بر درگیری‌های عارفان و فیلسوفان نیز تأملی داشتم. همه این‌ها باعث شد تا تفکیک را از نظر و عمل، اصلی بنیادین بگیرم. اینجانب از همان سال‌ها، نام تفکیک را برای این «مکتب اعتقادی» و «نظام جهان بینی» و «تکثیر شناختی» مناسب دیدم. زیرا این مکتب، ضد فلسفه و فلاسفه مسلمین نیست، بلکه مخالف خلط و امتزاج و تطبیق و التقاط و تأویل است و تأکید گذار بر استقلال معارف قرآنی.

این پژوهشگر تأمل گرا، از حدود ۵۰ سال پیش، یعنی پس از سال‌ها ممارست پیوسته و کتاب خواندن و اندیشیدن و گفتگو با عالم ربانی بس بزرگ، و تأمل و

اجتهاد در مسائل عقلی و معارفی، و مبانی قرآن و مفاهیم فلسفی و عرفانی، احساس تکلیف کرد که باید این مکتب را به صورتی مناسب اندیشه عصر بشناساند. به همین رو فهرستی از مسائل تاریخی، علمی، فلسفی، عرفانی و قرآنی مهم را تدوین کرد. در این مکتب، بیش از ۵۴۰ مسئله اصلی و بیش از ۳۴۰ مسئله فرعی عرضه گشته است که باید با روش علمی مورد رسیدگی قرار گیرد و پاسخ علمی به آنها داده شود.

انکاره مناسب این جنبش فکری و تحقیقی بزرگ، نخست تهیه ده هزار صفحه یادداشت و مطلب بود. حداقل به دو هزار مأخذ از متون فلسفی و عرفانی مختلف و شروح و حواشی آنها، متون تاریخی، اصول تفاسیر کتاب و سنت، شروح احادیث و مقالات تحلیلی مربوط به موضوع و... مراجعه کردم. سپس به تنقیح و تلخیص و تدوین مطالب در یک دور چندین جلدی اقدام کردم. اما گرفتاری‌ها، گذشت زمان، افت نیرو و توان، و دست تنها بودن، آن فرصت گسترده را فراهم نساخت تا سرانجام به این فرصت گذرا بسنده کرده و کتابی علمی و مستند و معتدل، تقدیم تاریخ و فرهنگ اسلامی شد.^۱

هر چند مفاد و محتوای اصلی «مکتب تفکیک» بی سابقه نیست بلکه از قدیمی ترین جریان های فکری در جهان اسلام شناخته می شود، ولی با این همه، عنوان «مکتب تفکیک» با

یک سلسله ویژگی‌ها و خصوصیات که به طرز تفکر و نوع اندیشه طرفداران آن مربوط می‌گردد، بسیار جدید و کم‌سابقه است. دیدگاه ژرف‌کاوانه حکیمی در مسائل اقتصادی و انسانی اسلام و عدالت خواهانه آن، عرضه ایشان از مکتب تفکیک را به اندیشه‌ای غنی و همه جانبه تبدیل کرده است. مکتبی که حدود نیم قرن است در خراسان عرضه شده و به تدریج هواداران بیشتری پیدا کرده است. هر روز بحث‌ها و نوشته‌های تازه‌ای در قالب مقالات، میزگردها و پایان نامه‌های دانشگاهی و حوزه‌ای به بررسی و نقد این مکتب اختصاص می‌یابد.

نیاز روز افزون دانشجویان و طلاب، برای آگاهی اجمالی و سریع - اما دقیق - از مبانی، حدود، اهداف و روش تفکیکیان، سبب گردید تا کوتاه شده‌ای از این کتاب فراهم آید و در اختیار علاقه‌مندان گذارده شود. این چکیده، دومین شماره از مجموعه کتاب امروز است که - به خواست خدا - به عرضه چکیده‌های مناسب از کتاب‌های مفید و تأثیر گذار می‌پردازد.

والحمد لله

یزد، بهمن ماه ۱۳۸۹

ح - انصاری